

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 11 september 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 5 juni 2003 ,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de historische en historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde:
- als monument:

18de eeuwse abdissenresidentie, de ondergrondse substructies van de kapittelkerk, van de voormalige O.L.Vrouw-kerk en van andere gebouwen die tot de abdij behoorden, de gotische toren en neo-gotische parochiekerk, de 19^e eeuwse portaaalvleugel, gelegen te Bilzen (Munsterbilzen), Abdijstraat ;

bekend ten kadaster:

Bilzen, 3e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 538C, 541VDEEL, 541XDEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Historische waarde:

De gebouwen maken deel uit van de voormalige abdij van Munsterbilzen gesticht door de Heilige Landrada omstreeks het midden van de 7de eeuw. Oorspronkelijk een gemeenschap van vrouwelijke kloosterlingen die onder de leiding van de abdis de regel van Sint-Benedictus volgden, werd deze gemeenschap vanaf de 12de eeuw omgevormd tot een damesstift met adellijke kanunnikessen. De abdis regeerde als een vorstin en wed "Prinses van het H. Roomse Rijk" genoemd. In 1793 werden de kloostergebouwen vernield door de Fransen en hield het adellijk kapittel op te bestaan. In 1895 werden de gebouwen gekocht door de Congregatie van Sint-Jozef uit Clermond-Ferrand, ter verzorging van geesteszieke vrouwen en als lagere meisjesschool. Vanaf 1896 werden de gebouwen uitgebreid voor de opvang van geesteszieken.

Historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Abdissenresidentie

Het abdissenkwartier is naast de 18de eeuwse meisjesschool (wettelijk beschermd bij KB dd. 29.4.1976) het enige gebouw dat van het voormalige abdijcomplex overblijft.

De prestigieuze abdissenresidentie werd gebouwd tussen 1755 en 1759 volgens de plannen van de Akense architect Johan Joseph Couven. Het gebouw van negen traveeën werd opgetrokken in een Luikse Lodewijk XV-stijl ; het heeft een risaliet in de vijfde, zesde en zevende travee ; de centrale travee omvat een portaal en een bel-etage-venster. In de 20ste eeuw werd hier een pui met trap gerealiseerd. Het gebouw sluit aan bij een vijf traveeën breed, 17de eeuws gebouw dat in 1730 werd getransformeerd in en late Maasstijl.

Het 18de eeuws interieur bevat op het gelijkvloers een classicistisch salon met wandpilasters met Ionische kapitelen en op de eerste verdieping een ovale zaal met straalsgewijs cassettenplafond.

Ondergrondse substructies van de kapittelkerk, v ande voormalige O.L.Vrouw-kerk en van andere gebouwen die tot de abdij behoorden

De kapittelkerk was toegewijd aan de Heilige Amor. Er werden vooralsnog sporen gevonden van twee kerkgebouwen, met name een rechthoekig gebouw met apsis uit de pré-Romaanse periode en een oversnijdend halfrond uitbraakspoor dat de originele apsismuur betreft van de Romaanse Stiftskerk die vóór 1040 gebouwd werd.

Van de voormalige parochiale Onze-Lieve-Vrouwekerk werd vooralsnog de 7de eeuwse kern ontdekt. De kerk is in verschillende volumes blijven voortbestaan tot het midden van de 19de eeuw.

Gotische toren en neo-gotische parochiekerk

De nog bestaande gotische toren werd in 1565-1567 ten zuiden van de Onze-Lieve-Vrouwekerk opgetrokken. Een prachtige gotische boogfries, gotisch maaswerk in de galmgaten en een bas-reliëf van O.L.Vrouw met Kind in een stralenkrans decoreren de kerktoren.

Na de afbraak van de in kern 7de eeuwse kerk, werd ten zuidoosten van de bewaarde toren een nieuwe kerk gebouwd in neogotische stijl naar ontwerp van architect Lambert Jaminé. Het is een driebeukige kerk met inkomtravee en een schip van vijf traveeën. Er werd uitvoerig gebruik gemaakt van materiaal uit de afgebroken kerk. De kerk werd herhaaldelijk gerestaureerd door architect M. Christiaens (1886), E. Serrure (1891), H. Martens (1910). In

1921 werden twee zijbeuken toegevoegd. Het meubilair is gedeetelijk herkomstig uit de vroegere kerk en uit het karmelietenklooster.

De 19e eeuwse portaalvleugel

De portaalvleugel is opgetrokken in eclectische stijl en dateert uit het einde van de 19de eeuw. De vleugel heeft twee bouwlagen onder een zadeldak, het poortgebouw heeft één bouwlaag met schilddak.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 09-07-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN